

Församlingsinstruktion för Eskelhems Pastorat

Grundläggande uppgift

Församlingens och pastoratets mening och uppgift är att

Fira gudstjänst

Bedriva undervisning

Utöva diakoni och mission

Vår strävan är att varje person som bor eller vistas i Eskelhems pastorat ska kunna finna en levande gudsgemenskap och få ett personligt förhållande till Gud och kyrkan.

Varje individ har rätt att bli sedd och hennes behov respekteras och hennes resurser tas tillvara.

Varje kyrkotillhörig i våra församlingar har ansvar för att församlingens verksamhet sker enligt den grundläggande uppgiften.

All verksamhet i församlingarna skall ske i samverkan mellan förtroendevalda, kyrkoherde, anställda och församlingarnas kyrkotillhöriga.

Alla har ansvar för den grundläggande uppgiften men var och en skall ta ansvar för den speciella uppgift som hon eller han tilldelas, som kyrkoordinationen eller lokala reglementen och instruktioner föreskriver.

Beskrivning och historik av pastoratet:

Socken och församling var i princip ifrån början samma sak. Ordet socken härrör ur begreppet ”söka sig” dvs de som sökte sig till samma kyrka.

Församlingarna i Eskelhems pastorat har stora likheter med varandra historiskt.

Socknarna har alla medeltida ursprung, tillhöriga Gotlands södra härad, Banda ting, Hejde eller Mästerby setting och Medeltredingens kontrakt. I alla församlingar har det funnits skolor belägna i anslutning till kyrkan, i flera även barnmorska, sjukstuga, fattigstuga, sockenbastu, bygdegård osv. Från början hade varje församling en kyrka och en präst. Småningom lades församlingar samman till pastorat med en kyrkoherde. 1862 genomfördes en kommunreform på Gotland och socknarna delades i socken och församling med olika råd. Sockenråden kallades kommuner och hade ansvar för borgerliga angelägenheter, kyrkoråden hade ansvar för det kyrkliga. 1952 slogs kommunerna samman, Stenkuyla blev storkommun där Eskelhems församlingar ingick. 1971 bestämde riksdagen att Gotland skulle bli en kommun. År 2006 gick Eskelhem och Tofta församling samman och Vall, Hogrän och Atlingbo församling samman till två församlingar vilka tillsammans utgör Eskelhems pastorat. I samtliga församlingar växte frikyrkoförsamlingar fram under 1800 t. De flesta är nu nedlagda.

Historik:

Eskelhem församling/socken är belägen söder om Visby och har ursprung i 1000-1100 tal. 1190 invigdes det första stenkyrkan av biskopen i Linköping. En vacker prästgård är belägen bredvid kyrkan. Det var 27 gårdar som slagit sig samman och byggt kyrkan och sökte sig till samma kyrka, som bildade Eskelhem socken.

Församlingen består av 38 kvadratkilometer bördig mark omgiven av skog. Fiske har alltid varit en viktig näring, liksom handel under medeltiden. Under 1300t var Eskelhem eget pastorat men blev sedan moderförsamling till Tofta. 1962 utökades pastoratet med Vall, Hogrän och Atlingbo församlingar.

Tofta församling/socken är i storlek som Eskelhem och bestod ursprungligen av 14 gårdar. Namnet Tofta härleds antagligen ur ett ord för roddarbänk. Det har funnits en medeltida prästgård vid kyrkan men sedan 1400 t har Tofta varit annex till Eskelhem. Tofta församling består av 38 kvadratkilometer mark belägen vid Gotlands västkust söder om Visby. Odlingsbygd i öster, skog och klintar och stor sandstrand i väster. Flera fiskelägen. Under 1800 t byggdes på kungens initiativ en strandkyrka i Gnisvärds fiskeläge.

Vall socken/församling skapades av 15 gårdar och består av 20 kvadratkilometer land beläget i inlandet söder om Visby. Det är en uppodlad slätt omgiven av skog. Kyrka från 1100 t. Vall har tidigare tillhört Stenkumla pastorat mellan 1920 till 1962. Innan 1920 var Vall moderförsamling till Hogrän. I Vall finns en vacker prästgård belägen bredvid kyrkan.

Hogrän (av "hög gran") är beläget mellan Vall och Eskelhem och blev 1920 annexförsamling till Vall. Det är ett 22 kvadratkilometer stort område där 16 gårdar under medeltiden slog sig samman och byggde kyrka. Slättbygd i öster, utdikad vallmyr samt skog. Hogrän tillhörde mellan 1920 fram till 1962 Stenkumla pastorat tillsammans med Vall. I Hogrän fanns fram till 2011 en skola bredvid kyrkan, nu är detta ombyggt till bostäder och en privat förskola.

Atlingbo socken/församling (ättlingar till Atle) är belägen i inlandet sydost om Visby nära Roma. 14 gårdar slog sig under 1000-1100 t samman och byggde den äldsta kyrkan i medeltredingen som fått stå kvar och vilken också var asylkyrka under medeltiden. En prästgård från 1700 t är belägen bredvid kyrkan. Fram till maj 1920 var Atlingbo eget pastorat utom en kort tid under 1580 t. Atlingbos kyrkoherde var faktiskt den ende prästen i Sv kyrkan vilken kungl majt ansåg inte behövde reseersättning eftersom hans pastorat var så litet att pastorn ansågs kunna gå. Atlingbos areal är 14,5 kvadratkilometer med uppodlad mark och utdikad myr i sydost. Kuriosa, år 1750 hade Atlingbo 143 invånare, år 2010 133.

Nuvarande situation.

Arbetsliv.

Båda församlingarna ligger inom nära pendlingsavstånd till Visby. Församlingarna är inflyttningsförsamlingar på grund av närheten till Visby.

Andra samfund som finns i pastoratet.

Ekumenia finns i Vall och i Hogrän

Föreningar i Pastoratet.

Bygdegårdsföreningar.

Hembygdsföreningar

Röda korset

Idrottsföreningar

Scoutverksamhet i Hogrän.

Skolor och förskolor

Förskola i Eskelhem, föräldrakooperativ förskola i Tofta, privat förskola i Hogrän och Skola 1-3 i Eskelhem.

Något äldreboende finns inte i pastoratet.

Nya utbyggnadsområden

Gnisvärd och Tofta södra med fast boende och sommarboende som har ökat stadigt och förväntas fortsätta göra detta.

Planer finns för utbyggnad av hotell och fritidsområde vid Tofta strand.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har ökat sin närvaro markant inom främst Tofta skjutfälts område. Ett regemente har återkommit med säte på Tofta. En rejäl utbyggnad förväntas ske under de kommande åren.

Konsekvenser

Pastoratet är i stort ett inflyttningsområde. Yngre och barnfamiljer lär öka under kommande år.

Försvarsmaktens kommer att vilja ha kyrklig närvaro i framtiden.

I båda församlingarna är en relativt hög andel av befolkningen sysselsatt inom jord och skogsbruksnäringen eller andra småföretag, det kan handla om hotell och restaurang (särskilt i Tofta) eller annat som byggnadsföretag, rörmokeri (Eskelhem), bilverkstad, traktor och jordbruksmaskinsförsäljning och reparationer (Atlingbo) textilförsäljning (Vall) smidesverkstad (Tofta). I pastoratet finns hela fem mjölkgårdar (det är ovanligt) men många pendlar till arbeten i Visby, eller Roma.

Pastoralt program

Gudstjänst

Gudstjänsten är kyrkolivets centrum där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. Kyrkans dag för huvudgudstjänst är söndagen, eftersom Jesus Kristus uppstod på söndagen, Herrens dag.

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud.

I gudstjänsten får tron näring genom förkunnelsen av evangeliet, firandet av den heliga måltiden och gemenskapen i bön och lovsång. De som firar gudstjänst sänds ut, för att i vardagen vittna om evangelium och göra kärlekens gärningar, till mission och diakoni.

(KO 2020)

Varje kyrklig helgdag firas två gudstjänster i pastoratet, en i varje församling. Vid några tillfällen per år, till exempel vid konfirmationen, firas en gemensam mässa. Som regel firas en mässa per söndag i pastoratet.

Under sommarmånaderna firas regelbundet gudstjänst i Gnisvärds strandkyrka och även på andra platser i form av friluftsgudstjänst.

Vid sommarmusik och andra liknande musikarrangemang hålls en andakt.

Eskelhems pastorat firar regelbundet gudstjänster på service – och äldreboendet Åvallegården i Klinte samhälle. Både gudstjänster med och utan nattvard erbjuds de boende. Sjukkommunion erbjuds när det efterfrågas.

Kyrkskjutsar erbjuds via församlingsbladet.

Kyrkomusiken har en central och viktig plats i gudstjänstfirandet. Den är bön och lovsång och förmedlar evangelium. Barn och vuxenkör är viktiga för gudstjänsten och medverkar så ofta det är möjligt.

Kyrkliga handlingar

Kyrkliga handlingar bokas via pastorsexpeditionen i Eskelhem.

Begravningsgudstjänster äger, om möjligt, alltid rum i den kyrka som de anhöriga önskar.

Likaså följer pastoratet familjernas önskemål om plats för dop och vigselgudstjänster så långt det är möjligt och rimligt.

Vad som i övrigt gäller för kyrkliga handlingar se dop, vigsel och begravningspastoral i bilaga 3. samt begravningsriktlinjer.

Här vill vi vara om fem år

- Att fler ideella är med och bidrar med olika insatser i och omkring gudstjänsterna för att understryka gudstjänsten som hela församlingens angelägenhet och ansvar.

-

Undervisning

Församlingens uppgift på undervisningens område handlar om att erbjuda platser för människor att växa och mogna i kristen tro och som människor. Kunskap om bibeln, kristen tro, kyrkoår och traditioner är till hjälp i denna process.

Undervisningen behöver anpassas efter olika åldrar och erbjudas såväl till den som önskar fördjupa sin kunskap på dopets grund som till den sökande människa som är på väg till medlemskap i kyrkan.

Barn

Eskelhems pastorat erbjuder ”Musikleis” som är en verksamhet för barn och föräldrar upp till förskoleklass. Verksamheten är förlagd till Eskehems prästgård / församlingshem. Den vänder sig i lika hög grad till vårdnadshavare som till barn.

I Vall – Hogrän – Atlingbo församling erbjuds Miniorer (5-7 år), Juniorer (8-12 år) samt undervisning i gitarrspel. I Eskelhem erbjuds pianolektioner.

Delaktighet, skapande, musik och upplevelser är delar i det pedagogiska arbetet med undervisning i kristen tro.

Barnkörerna är en viktig del av församlingarnas undervisning samt av gudstjänstlivet. Genom sångtexterna och deltagande i gudstjänster undervisas barnen i kristen tro.

Konfirmander, unga ledare och ungdomar

Pastoratet strävar efter att öka antalet som konfirmeras samt att öka antalet ungdomar som fortsätter sitt kyrkliga engagemang efter konfirmationen.

De som konfirmerats erbjuds att bli ledare i nya konfirmandgrupper samt att vara med i en ungdomsgrupp.

Pastoratets Handlingsplan för konfirmandarbetet bifogas som bilaga 2.

Vuxna och äldre

Behovet av undervisning och fördjupning finns även bland vuxna och äldre. Dock kan möjligheten att låta det bli verklighet och att avsätta tid för det vara en hämsko för människor ”mitt i livet” där tiden ofta fylls av arbete, familj och andra åtaganden.

Eskelhems pastorat erbjuder ekumenisk samtalsgrupp med syfte att deltagarna där får fördjupa sig i livsfrågor och den kristna tron.

Kyrkogårdsvandringar är också en form av undervisning och möjlighet till reflexion som vi har för avsikt att erbjuda.

Här vill vi vara om fem år

- Att vi ännu kan erbjuda undervisning och fördjupningsgrupper för olika åldrar.

Diakoni

Kyrkans diakonala uppdrag är givet till församlingen därför till både anställda och ideella medarbetare. Diakoni är kyrkans utsträckta hand till den medmänniska som behöver det.

Den utgår ifrån Jesu direkta uppmaning att visa omsorg om sin ”nästa”, båden den som är nära och långt borta. Diakonin syns i gudstjänsten främst genom förbönen men också genom förkunnelsen.

De diakonala behoven är stora och handlar om ekonomiska svårigheter, åldrande, ofrivillig ensamhet, psykisk ohälsa, missbruk mm.

Huvudansvarig för diakonin i Eskelhems pastorat är pastoratets präster då vi inte har möjlighet att ha en diakon. Det innebär med nödvändighet att de diakonala insatserna inte är lika synliga och omfattande som en församlingsdiakons arbete är.

Den individuella diakonin tar sig uttryck i hembesök, telefonkontakter och ekonomiskt stöd vid behov.

Diakonal omsorg om varandra sker redan i socknarna genom grannar, vänner och bekanta.

Församlingarna strävar dock efter att hitta fler som vill engagera sig inom diakonin.

Här vill vi vara om fem år

- Att vi utvecklat besöksgrupper och engagerat ideella medarbetare för olika insatser inom diakonin.

Mission

Eskelhems pastorat med sina två församlingar är en del av Svenska kyrkan och därmed av den världsvida kyrkan. Missionsuppdraget handlar om att räcka Kristus till världen genom att på olika sätt visa på Guds närvaro i allas våra liv och på försoningens hemlighet. Genom dopet är varje människa en Jesu lärjunge och kallad till ett liv i gemenskap med levande Gud och andra döpta samt kallade till att bidra till den lokala församlingens liv.

Missionsuppdraget i Matteus 28: 18-20 är det som allt liv i kyrkan vilar på. Gudstjänst, undervisning och diakoni är uttryck för kyrkans mission, uppdrag, i världen.

Kommunikation

Inbjudan till dop

Eskelhems pastorat strävar efter att höja antalet som döps.

Inbjudan till dop lämnas till samtliga nyblivna föräldrar som är medlemmar i församlingarna av prästerna som gör hembesök med blombukett till nyblivna föräldrar. Möjligheten till dop senare i livet aktualiseras i samband med konfirmationen, samtalsgrupper och personliga kontakter.

Pastoratets doppastoral bifogas som bilaga 1.

Församlingsblad för pastoratet

Pastoratet ger ut ett församlingsblad som går till alla hushåll inom pastoratet såväl medlemmar som icke medlemmar. Under sommaren går det även till sommarboende på deras tillfälliga adresser. I bladet finns en hälsning från kyrkoherden, information om var och när det firas gudstjänst samt kontaktuppgifter till Eskelhems pastorat.

Hemsida

Pastoratet har en hemsida som innehåller information om gudstjänster, församlingsverksamhet och kontaktuppgifter. Den uppdateras regelbundet av pastoratets kanslist.

Anslagstavlor

Vid varje kyrka samt vid församlingshemmet (prästgården) i Eskelhem finns anslagstavlor där gudstjänster och verksamhet annonseras.

Samverkan med andra aktörer

Eskelhems pastorat och dess församlingar samverkar med andra samhällsaktörer, såsom Ekumeniakyrkan eller Röda korset, då behovet är påkallat.

Minoritetsspråk

I verksamhet och gudstjänstliv är svenska det huvudsakliga språket. Pastoratet kan erbjuda kyrkliga handlingar även på engelska, tyska och franska. Inom Visby stift finns även teckenspråkskompetens som pastoratet vänder sig till vid behov.

Anställda, förtroendevalda och ideella

är alla en del av kyrkans mission och kommunikation.

Människor bär på förväntningar på kyrkan; vad hon ska vara och ge människor. Som anställd, förtroendevald eller ideell representerar man kyrkan i och med sitt uppdrag och möts då av människors förväntningar. Det kan vara uttalat eller outtalat. Det är därför rimligt att man som medarbetare delar kyrkans värderingar och är lojal mot hennes uppdrag.

Här vill vi vara om fem år

- att kyrkan är en naturlig mötesplats och samlingsplats för människor i bygden
- att anställda, förtroendevalda och ideella tillsammans ska fortsätta att skapa goda förutsättningar för liv och verksamhet i våra båda församlingar
- att människor ska finna det meningsfullt och givande att fira gudstjänst

Barnkonsekvensanalys

”Folk kom till honom med barn för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem. När Jesus såg det blev han förargad och sade: »Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in.« Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem.” Mark 10:13-16

”I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet”. (Inledningen till Kyrkoordningen)

Alla barn har en särställning och Jesus själv ger barnen ett särskilt uppdrag, att vara förebilder.

Alla barn ska känna sig välkomna till kyrkan oavsett bakgrund, livssituation och familjeförhållanden.

Alla barn är välkomna till våra gudstjänster och verksamheter. De barn som är med i våra körer deltar ibland i våra gudstjänster. Vi har ibland gudstjänster för små barn och deras föräldrar.

I alla våra kyrkor finns det lekmaterial för små och medelstora barn.

Eskelhems pastorat har som utgångspunkt att barnens bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som på något sätt berör barn och ungdomar. Pastoratet väger in barnens

perspektiv i planering och har metoder för barnkonsekvensanalyser inför beslut. Barnperspektivet ger pastoratet följande mål att sträva efter utifrån FN:s barnkonvention:

- Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
- Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.
- Alla barn har rätt att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls.
- Alla barn har rätt till lek, vila och fritid.

Övriga tillägg till församlingsinstruktionen

Krisplan för har upprättats och finns som bilaga 4. förutom kontaktuppgifter.

Ändring av församlingsinstruktionen

Regler för ändring av denna församlingsinstruktion anges i KO kapitel 57, § 6. När ny mandatperiod för kyrkorådet inträder och när ny kyrkoherde tillträder prövas om det finns behov av förändring.

Datum.   Kyrkoherden

Bilaga 1.

Doppastoral i Eskelhems pastorat

I Matteusevangeliets 28 kap 18-20 säger Jesus: ”Åt mig har getts all makt i himmelen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar. Döp dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.”

I Kyrkoordningens 19:e kap läser vi: ”Det är kyrkans uppdrag att alla människor skall nås av erbjudande om dop.”

Dopets sakrament är ett första och avgörande steg in i kyrkans gemenskap.

Därför är det viktigt för kyrkan i Eskelhems pastorat att lägga stor omsorg om allt som rör dopet, inbjudan, dopsamtal, genomförande, uppföljning.

Eskelhems pastorat bjuder in alla barn till dop inom 3 månader efter födelsen.

Vi hittar en tid som passar, antingen i en gudstjänst eller när det passar familjen.

Innan dopet gör tjänstgörande präst hembesök (eller möts i kyrkan eller liknande) och berättar om dopets innebörd. Man resonerar även om psalmer, musik och annat. Fadstrar och andra inbjuds att läsa texter, be böner tända dopljus eller annat. Alla möten med dopfamiljer och gudstjänstdeltagare skall genomföras med stor omsorg. Dopbarnet får dopljus, dopbevis och faddrarna fadderbrev. Vi informerar om musikleks mm.

En gång om året firar vi en gudstjänst där vi bjuder in de nydöpta och delar ut Barnens Bibel eller liknande.

Även vuxna erbjuds dopundervisning och dop. Odöpta konfirmander döps innan konfirmationen.

Eskelhem den 6 december 2020

Monika May
Kyrkoherde/prost

Bilaga 2.

Handlingsplan för konfirmandarbetet i Eskelhems pastorat 2020-21

Inledning, mål och innehåll

Kyrkan har ett uppdrag att döpa och lära. Eskelhems pastorat strävar efter att göra ett gott arbete bland unga och ge dem kunskap och kännedom om kyrkan samt väcka tro på Jesus som vän och Frälsare.

Omvärldsanalys

Eskelhems pastorat är beläget med närhet till tre tätorter, Visby, Roma och Klintehamn. Våra unga går i olika skolor, de flesta i Visby och Roma. Relativt många familjer försörjer sig med jord och skogsbruksarbete, men de flesta pendlar och arbetar i Visby. Eskelhem och Tofta ökar sin befolkning, Vall, Hogrän och Atlingbo står ganska stilla.

Rekrytering

Det är vår erfarenhet att rekryteringen av nya konfirmander ofta sker genom kontakter ungdomar emellan. De nykonfirmerade ungdomarna erbjuds bli kvar som unga ledare och sprider sedan information om pastoratets konfirmationsundervisning på sina skolor. Vi skickar givetvis ut inbjudningar till de unga som är skrivna i vårt pastorat. Sedan flera år tillbaka har vi domkapitlets tillstånd att bjuda in unga redan i årsk 7, då vi vet att frikyrkan i vårt pastorat bjuder in alla våra unga till undervisning i sjuan. Vi bjuder även in årsk 8 och 9. Det brukar bli ca 20-25 brev. Innan upptakten skickar vi påminnelse till dem vi inte hört av. Vi brukar samla en grupp om ca 12-16 konfirmander. Dessa kommer från olika pastorat. Det är vanligt att någon i varje grupp döps under konfirmandtiden.

Innehållet i undervisningen är präglad av Bibelns berättelser, och alltid knutet till söndagens gudstjänst. Vi strävar efter att göra konfirmanderna delaktiga i mässan, genom att ge dem uppgifter som att bära kors och ljus, att läsa texter och be böner, ta upp kollekt osv. Vi strävar efter att hitta musikaliska uttryck som talar till unga. Alla konfirmander får en Bibel och en konfirmandbok av något slag.

Etik Det är viktigt att konfirmanderna behandlas med respekt och värme. Det är viktigt att ha en tidig kontakt med vårdnadshavare. Präster har tystnadsplikt vad gäller förtroenden. Övrig personal har anmälningsplikt.

Konfirmandarbetslaget består av prästerna i församlingen samt även husmor och i viss mån kantor. Flera ungdomar är behjälpliga. Alla erbjuds fortbildning. Komministern är huvudansvarig. Vi gör en enkel barnkonsekvensanalys innan inbjudan går ut.

Tidsomfång

Konfirmandtiden pågår under två terminer, omfattar minst 60 timmar och avslutas med en konfirmationsmessa i maj (enl gällande handbok). Vi har flera läger och övernattningar. Mist fem lägerdygn. Vi gör en risk och sårbarhetsanalys för varje konfirmandgrupp och inför varje läger.

Budget

Vi har en budget om 100 000 kr för vårt konfirmandarbete. Bl a används dessa medel för en konfirmandresa. Den äger oftast rum på sommaren efter konfirmationen.

Bilaga 3.

Riktlinjer för begravningsverksamheten i Eskelhems pastorat

Inledning

Svenska kyrkans församlingar har riksdagens uppdrag att sköta begravningsverksamheten i enlighet med begravningslagen. Verksamheten är en skattefinansierad offentlig verksamhet och lyder även under förvaltningslagen, kulturmiljölagen m fl.

Begravningsavgiften får endast användas i den i begravningslagens definierade verksamheten. Den särredovisas därför enligt fastställda riktlinjer i pastoratets redovisning utifrån de intäkter och kostnader som skall belasta begravningsverksamheten.

Begravningsverksamheten står under statlig tillsyn genom länsstyrelsernas begravningsombud. Dessutom anger kyrkoordningen att stiftens skall utöva tillsyn. Det är då mer fråga om en främjande internkontroll.

Kyrkofullmäktige skall fastställa riktlinjer för hur begravningsverksamheten skall vara utformad.

Riktlinjerna är ett styrdokument där fullmäktige anger de övergripande, långsiktiga principerna för verksamheten.

Riktlinjer

Kyrkogårdarna skall bevaras och utvecklas med utgångspunkt att de utgör en levande och historiskt viktig kulturmiljö av stort värde.

All verksamhet på kyrkogårdarna skall präglas av hänsyn och pietet, särskilt gäller det vid begravning, gravsättning och övrig hantering av avlidna.

Begravningsverksamhetens mark, utrustning mm skall skötas omsorgsfullt. Den ekonomiska förvaltningen skall eftersträva förutsägbarhet.

Myndighetsutövningen skall sätta den enskildes behov i centrum.

Pastoratet skall sträva efter att kyrkor, kyrkogårdar och församlingshem skall bli alltmer lättillgängliga. Kommunikation och service skall präglas av lyhördhet.

Fakta

Eskelhems pastorat har fem kyrkor och ett kapell där kyrkliga begravningar äger rum. Icke kyrkliga akter hänvisas till församlingshemmet eller

Allhelgonakapellet i Visby. Det finns fem kyrkogårdar med kistgravar, urngravar och askgravlundar.

Minnesstunder äger rum i församlingshemmet utan kostnad.

Kyrkogårdens personal skall regelbundet delta i relevant utbildning.

Begravningsavgift

Alla som är folkbokförda i Sverige betalar begravningsavgift. Den täcker de viktigaste kostnaderna vid begravning. Medlemmar i Svenska Kyrkan betalar även en kyrkoavgift som täcker en del. Dödsboet betalar för de kostnader som inte täcks av begravnings eller kyrkoavgiften.

Om dödsboets medel inte räcker kan dödsboet ansöka om ekonomiskt stöd hos socialtjänsten i den kommun där den avlidne varit skriven.

I begravningsavgiften ingår:

Gravplats i 25 år

Kremering

Ceremonilokal

Transport av kistan från kyrka till begravningsplats och krematorium

Lokal för visning av den avlidna

Kyrkoavgift

Kyrkoavgiften täcker kostnader för

Präst från Svenska kyrkan

Församlingskyrka

Kyrkomusiker

Processionsbärning av kistan och sänkning

Om den avlidne inte var medlem i Sv kyrkan betalar dödsboet för detta

Kostnader som dödsboet står för:

Begravningsbyrå

Kista/urna
 Svepning
 Transport av kistan till bisättningslokal
 Extra musik och sång
 Dödsannons
 Blommor
 Förtäring vid minnesstund
 Bouppteckning

Avtal som Eskelhems pastorat har gällande begravningsverksamheten
 Avtal med krematoriet i Visby
 Transporter av kista utförs av begravningsbyråerna
 Transport av urna utförs dels av klockaren, dels av begravningsbyrån, någon gång av anhörig.

Avtal gällande förvaringslokal och visning finns med Region Gotland
 För önskemål om särskild gravplats hänvisas till Kyrkogårdsförvaltningen i Visby.

Begravningsgudstjänst eller annan ceremoni
 Det är inte tvingande att hålla begravningsceremoni för avlidna. Om man väljer att ha detta finns olika alternativ

Begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning
 Begravning enligt annan kyrkans ordning
 Begravning enligt annan religions ordning
 Borgerlig begravning

En kyrklig begravningsgudstjänst kostar inget för den som är medlem. Det är en kristen avskedsgudstjänst där vi bär fram minnen och känslor kring den avlidna. Vi förmedlar det kristna hoppet och låter sång och musik spegla detta. Vi vill genom gudstjänsten hjälpa de sörjande ta avsked och minnas i tacksamhet och glädje.

Om den avlidne inte varit medlem kan det ändå bli möjligt att hålla en kristen begravning om man kan visa att den avlidna inte motsatte sig detta, eller tvärtom önskade det. Vi tar då ut en kostnad motsvarande tre gånger clearingbeloppet, enligt kyrkans regler.

Vi upplåter våra kyrkorum till andra kristna samfunds begravningar mot avgift för tjänstgörande personal (klockare, musiker t ex), samt ev uppvärmning.

Själaringning utförs när en medlem i Eskelhems pastorats församlingar avlider. Den bokas genom telefon till klockare, präst eller pastorsexp.

Tacksägelse likaså. Den genomförs en söndag i nära anslutning till dödsfallet. Vi tänder ljus och ringer i kyrkklockan och läser upp den avlidnas namn och födelse och dödsdatum. Vi omsluter den avlidna och de sörjande i bön.

Bilaga. 4.

Krisplan i Eskelhem pastorat

Innehållsförteckning

Inledning	sid 2
Arbetet vid krissituation	sid 3
Krisledningens ansvar	
Faktakontroll	
Krisstödet "första hjälpen" vid olycka	
Hjälparens roll	
Hjälparen bör tänka på	
Krislåda	
Gruppresor	sid 4
Särskilda händelser	sid 4
Åtgärder vid hot och våld	
Åtgärder vid brand	
Åtgärder vid brand i kyrka	
Åtgärder vid bombhot	
Dödsfall på arbetsplatsen	
Stödcentrum	sid 6
Massmediakontakter	sid 6
Kontaktuppgifter	sid 6

Inledning

Varje pastorat ska ha en aktuell kris- och beredskapsplan inkl. samverkansplan och personalstödsplan. Personalstödsplanen föreskrivs i AFS 1999:7, Arbetsmiljöverkets författningssamling, föreskrift om första hjälpen och krisstöd, §5 där det fastslås att:

”På varje arbetsställe ska finnas den beredskap och de rutiner som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och särskilda risker. Det ska säkerställas att arbetstagarna känner till hur första hjälpen och krisstödet är organiserat på arbetsstället. De ska fortlöpande hållas väl förtrogna med de rutiner som gäller”. I 7 § fastslås att ”Chefer och arbetsledande personal ska ha tillräckliga kunskaper om krisstöd för att kunna planera och ordna detta på ett lämpligt sätt.”

Krisberedskap omfattar alla slags åtgärder vars syfte är att hantera en uppkommen kris. Med en kris menas i det här sammanhanget en händelse som sker oväntat, kännetecknas av osäkerhet, drabbar många människor och i vissa fall även stora delar av samhället. För att lindra konsekvenserna av en kris behövs snabba insatser och samverkan.

- Förhindra utveckling av stress, psykiska och fysiska problem.
- Skapa en arbetsmiljö som befrämjar bearbetning av starka upplevelser.
- Ge en ökad kunskap i dessa frågor och stärka förutsättningarna för fortsatt arbete.
- Hjälpa den/om som drabbas att återknyta till det som gav livet mening och sammanhang före händelsen.
- Varje anställd får kännedom i hur första hjälpen och krisstödet är ordnat på resp. arbetsplats

Arbetet vid krissituation

I Eskelhems pastorat finns en krisledning som består av kyrkoherde, komminister, klockareförman och kanslist, samt kyrkorådets ordf.

Respektive persons ansvar och uppgifter finns beskrivna i funktionskort.

Krisledningens ansvar

- Skaffa en överblick över vad som hänt.
- Hålla i ledningen för krisarbetet.
- Om krisen förväntas bli långvarig utses ersättare till krisledningen.
- Delegera ansvar till personal.
- Lägga upp schema för personal vid behov av längre insats.
- Se till behov av avlastande samtal samt annat stöd för personal/anhöriga.
- Ansvarar för att ta emot och förmedla information.
- Utvärdering av krisarbetet samt planering framåt.

Faktakontroll

Den som tar emot ett larm om en olycka, allvarlig händelse eller brand, ansvarar för att dokumentera följande:

- Vad har hänt?
- När hände det?
- Var hände det?
- Vem/vilka är inblandade?

- Var finns den/de omhändertagna
- Hur allvarligt skadade? Avlidna?
- Vilka är informerade?
- Vilka ska informeras?

Samt ansvarar för att:

- Informera kyrkoherden om alla fakta. Kyrkoherden ansvarar för all information till berörda personer och myndigheter.

”Första hjälpen” vid olycka

- Ge om möjligt första hjälpen
- Ring 112 (sänd vid behov ut en vägvisare för räddningstjänsten)
- Kontakta närmaste personal som ansvarar för att säkra olycksplatsen och att olycksplatsen säkras för kommande utredning samt utser någon som finns hos den skadade/förolyckade och vid behov följer med den skadade till sjukhuset.
- Kyrkoherden ansvarar för att ett samlingsrum för eventuella vittnen och arbetskamrater inrättas vid behov.
- Kyrkoherden ansvarar för att anhöriga underrättas om att en olycka inträffat. Kyrkoherden ansvarar för att hjälp till de anhöriga, t.ex. hjälp med resa till sjukhuset, barnpassning m.m., alltid erbjuds. Om ett dödsfall inträffat är det polisen som ansvarar för att underrätta de anhöriga.
- Kyrkoherden ansvarar för att övrig personal informeras.

Krislåda

Vid pastorexpeditionen finns en krislåda som kan användas vid t.ex. dödsfall på arbetsplatsen. Här finns material så att man snabbt kan ordna en minnesstund på arbetsplatsen. Krislådan ska också kunna användas för att snabbt kunna hjälpa till om kyrkan efterfrågas vid dödsfall på skola eller annan arbetsplats. Kanslisten ansvarar för att krislådan alltid är fylld.

Krislådan skall innehålla:

- Ljusstake och ljus, alt. värmeljushållare och värmeljus

- Tändare/tändstickor
- Vit liten bordsduk
- Vas
- Fotoram
- Kondoleansbok och penna
- Bibel & psalmbok
- Lista på personer att kontakta med telefonnummer och funktioner: psykolog, rektor och kurator på Eskelhems skola (och ev förskolor inom pastoratet), psykiatrin, närliggande pastorat, stiftskansliet m.m.

Gruppresor

Rutiner vid gruppresor

- Lista på samtliga deltagare inkl. ledare med personuppgifter samt kontaktuppgifter för närmast anhörig lämnas på pastorsexpeditionen och förvaras så att den lätt kan nås dygnet runt.
- En likadan lista ska också finnas hos kyrkoherden.
- En likadan lista ska också finnas på varje buss och hos varje ledare.
- I varje buss ska det finnas förstahjälpen-utrustning.
- Vid en olycka kallar kyrkoherden in krisledningen samt övrig nödvändig personal omgående.
- Vid en olycka utomlands avgör krisledningsgruppen i samråd med SOS International om personal från pastoratet skall sändas till platsen.
- Kyrkoherden ansvarar för att en samlingsplats för anhöriga inrättas och att personal från pastoratet vid behov finns på plats vid lasarettet för att stödja och informera anhöriga
- Det är alltid sjukvårdens/polisens uppgift att informera anhöriga. Pastoratet är behjälplig med präst/diakon om polisen så önskar.
- All kontakt med massmedia hänvisas till polis/sjukvård och/eller kyrkoherde

Särskilda händelser

Åtgärder vid hot och våld

Om någon uppträder aggressivt och/eller hotfullt i kyrkans lokaler:

- Försök tala personen till rätta och få honom/henne att lämna lokalen.
- Påkalla om möjligt uppmärksamhet från annan personal
- Om situationen så kräver larma 112.

- Utsätt inte dig själv eller någon annan för risken att bli skadad.
- Kontakta kyrkoherden för vidare åtgärd och ev. uppföljning för inblandad personal.
- Dokumentera händelsen noggrant.

Åtgärder vid brand

Den som upptäcker branden ansvarar för att

- Larma - ring 112.
- Den som har utrymningsansvaret startar en utrymning. Utrymningsansvarig är anställd ansvarig för gruppen som samlats om inte kyrkoherden är närvarande. Om det finns närvarolistor – se till att få med närvarolistor ut för att kontrollera att alla kommit ut ur lokalen.
- Samlas vid i förväg fastställd samlingsplats.
- Är barn/ungdomar berörda ansvarar utrymningsansvarige för information till föräldrar om ev. hämtning av barn. När barn/ungdomar hämtas ansvarar utrymningsansvarige för att detta noteras i närvarolistan.
- Utrymningsansvarig kontaktar kyrkoherden för att informera om det inträffade.
- Kyrkoherden sammankallar krisledningen.
- Kyrkoherden bestämmer i samråd med krisledningen om ytterligare åtgärder bör vidtas.

Åtgärder vid brand i kyrka

Om branden är i en kyrka skall planen för utrymning av kulturhistoriska föremål följas när utrymningen av personal är klar och räddningstjänsten ger klartecken.

Åtgärder vid bombhot

Om någon av pastoratets byggnader blir bombhotat är det viktigt att ta hotet på allvar. Polisen bedömer allvaret i hotet..

- Dokumentera ALLT som sägs i samtalet. Använd gärna färdigt formulär.
- Kontakta polisen via SOS 112.
- Om polisen begär utrymning sker denna i enlighet med vad som gäller för brand.
- Informera kyrkoherden, som beslutar om krisledningen ska kallas in.
- Om och när polisen tillåter, återgå till lokalerna och prata om det som hänt.
- Om det är barn/ungdomar inblandade ansvarar kyrkoherden för att föräldrarna informeras om vad som hänt.

Dödsfall på arbetsplatsen

I händelse av att en anställd avlider skall följande iakttas:

- Närmaste chef meddelas om dödsfallet så snart arbetsplatsen får kännedom eller vice versa. Närmaste chef informerar kyrkoherden.
- Kyrkoherden avgör om krisledningen skall sammankallas.
- I anslutning till dödsfallet sker flaggning på halv stång på respektive samtliga kyrkor inom pastoratet.
- Minnesstund kan hållas på arbetsplatsen efter samråd med de anhöriga.
- Bord med foto och bild på den avlidne tillsammans med en kondoleansbok ev. (som sedan kan ges till anhöriga) och en blomma finns på arbetsplatsen 2 veckor efter dödsfallet.
- Kyrkoherden ansvarar för kontakter med närmast anhöriga för att visa deltagande.
- Representant från pastoratet närvarar vid begravning om detta är möjligt. På begravningsdagen sker flaggning på halv stång på samtliga kyrkor inom pastoratet.
- Den avlidne hedras med krans/gåva från arbetsgivaren vid begravningen.
- Om det är en arbetsledare eller kyrkoherden som avlidit/drabbats följs delegationsordningen. Kyrkoherden, eller då denne drabbats tf. kyrkoherden, ansvarar för att informera stiftskansliet.
- Vid en tidigare medarbetares/pensionerad medarbetares begravning hedras den avlidne om möjligt med en krans/gåva från arbetsgivaren.

Åtgärd vid höjd beredskap

Om regeringen beslutar om höjd beredskap, vid t.ex. krigshot eller krig, träder pastoratets särskilda Krisplan för Höjd Beredskap ikraft.

Stödcentrum

Vid en allvarlig olycka eller en allvarlig händelse inrättar Region Gotland ofta ett stödcentrum dit drabbade och närstående kan vända sig för att få svar på frågor och få stöd eller hänvisning till var man kan få stöd.

För Region Gotland beslutar regionens TIB, Tjänsteman I Beredskap, om ett stödcentrum ska aktiveras och på vilket plats. Pastoratet erbjuder personella resurser till regionen vid behov. Är det kyrkans egen verksamhet som primärt är drabbad beslutar kyrkoherden om och var ett stödcentrum ska öppnas.

Massmediakontakter

Vid kontakt med media i en krissituation är det kyrkoherden som är kontaktperson och pratar med media.